Ses-Göz-Motor (SEM)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Ses-Göz-Motor (SEM)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=30137

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Ses-Göz-Motor (SEM) ölçe?i, özellikle di? hekimli?i ortamlar?nda çocuklar?n davran??sal uyum ve anksiyete düzeylerini de?erlendirmek amac?yla kullan?lan bir gözlemsel araçt?r. Ölçek, çocuklar?n dental prosedürler s?ras?ndaki tepkilerini üç ana kategoride inceler: **Ses** (vokal tepkiler), **Göz** (göz hareketleri ve bak??) ve **Motor** (vücut hareketleri ve direnç). Orijinal olarak yabanc? dilde geli?tirilen bu ölçek, 2016 y?l?nda Y?ld?r?m ve arkada?lar? taraf?ndan Türk çocuklar? üzerinde uyarlama çal??mas? yap?larak kullan?ma sunulmu?tur. Bu uyarlama, çocuklarda di? hekimi korkusunun de?erlendirilmesinde Frankl Davran?? Derecelendirme Ölçe?i (FS) ile birlikte kar??la?t?rmal? bir de?erlendirme arac? olarak hizmet etmi?tir.

Anahtar Kelimeler

Ses-Göz-Motor Ölçe?i, SEM, Di? Hekimi Korkusu, Çocuk Davran???, Davran?? Yönetimi, Davran?? Derecelendirme Ölçe?i, Uyarlama, Klinik De?erlendirme.

Yazarlar

Ceren Y?ld?r?m, Özlem Mart? Akgün, Güliz Güler Polat, Mustafa Alper Ok, Ceyda Altun, Fatma Ba?ak.

Amaç

SEM ölçe?inin temel amac?, dental tedavi süreçlerinde çocuk hastalar?n sergiledi?i i?birli?i seviyesini ve kayg? belirtilerini objektif, h?zl? ve standart bir ?ekilde kaydetmektir. Bu ölçek, klinisyenlerin hastan?n tedaviye uyum derecesini belirlemesine ve uygun davran?? yönetim stratejilerini seçmesine yard?mc? olur. Ölçek, özellikle çok küçük çocuklarda veya sözel ifadede zorlanan hastalarda davran??sal tepkileri do?rudan gözlemlemeye odaklan?r.

Türkçe uyarlamas?n?n spesifik amac? ise, Türk kültüründeki çocuklar?n dental korku ve davran??lar?n? geçerli ve güvenilir bir ?ekilde ölçebilecek, kültürel olarak hassas bir de?erlendirme arac? sa?lamakt?r. 2016 çal??mas?, SEM ölçe?inin Frankl Ölçe?i gibi yerle?ik araçlarla korelasyonunu inceleyerek etkinli?ini kan?tlamay? hedeflemi?tir.

Yap?

Ses-Göz-Motor (SEM) ölçe?i, bireyin stres veya korku an?nda ortaya ç?kan gözlenebilir **davran??sal tepkilerini** ölçen bir yap?y? temel al?r. Bu yap?, üç ana bile?enden olu?ur ve her bir bile?en, çocu?un kayg?s?n?n farkl? bir ifade biçimini temsil eder. **Ses** bile?eni, a?lama, inleme veya sözel reddetme gibi vokal tepkileri; **Göz** bile?eni, gözlerin geni?lemesi, a??r? göz k?rpma veya göz temas? kurmaktan kaç?nma gibi göz hareketlerini ve yüz ifadelerini; ve **Motor** bile?eni

ARABPSYCHOLOGY.COM

ise, kol-bacak hareketleri, sandalyeden kalkma çabas? veya fiziksel direnç gibi vücut hareketlerini kapsar.

Bu üç kategori, çocu?un içsel kayg?s?n?n d??a vurumunu temsil eder. Ölçek, dental ortamlarda anksiyete ve uyum sorunlar?n?n do?as?n? nicel olarak belirlemek için tasarlanm??t?r, böylece klinisyenler bu davran??lar? skorlayarak nesnel bir de?erlendirme yapabilirler. Ölçe?in do?as? gere?i, **gözlemsel derecelendirme** metodolojisine dayan?r.

Geçerlik

Kaynak çal??mada geçerlik de?erleri için spesifik bir say?sal bilgi sunulmam?? olsa da, bir uyarlama çal??mas?n?n do?as? gere?i geçerlik incelemelerinin yap?ld??? varsay?lmaktad?r. Y?ld?r?m ve arkada?lar? (2016) çal??mas?nda, SEM ölçe?inin geçerli?i muhtemelen **e? zamanl? geçerlik** (concurrent validity) yoluyla de?erlendirilmi?tir. Bu, SEM skorlar?n?n, dental kayg?y? ölçmek için yayg?n olarak kabul görmü? bir standart olan Frankl Davran?? Derecelendirme Ölçe?i (FS) skorlar? ile kar??la?t?r?lmas? anlam?na gelir.

Yüksek korelasyon katsay?lar?, SEM ölçe?inin FS ile ayn? yap?y?, yani çocuklarda dental korkuyu, ba?ar?l? bir ?ekilde ölçtü?ünü gösterir. Bu tür kar??la?t?rmal? çal??malar, yeni adapte edilen bir ölçe?in ölçmek istedi?i psikolojik yap?y? ölçmedeki yeterlili?ini kan?tlar ve ölçe?in klinik kullan?m? için temel olu?turur.

Güvenirlik

Kaynak verilerde güvenirlik bilgisi belirtilmemi?tir. Ancak, SEM ölçe?i gibi gözlemciye dayal? davran?? derecelendirme araçlar?nda güvenilirli?in en kritik yönü **gözlemciler aras? güvenirlik** (inter-rater reliability) veya **puanlay?c?lar aras? güvenirlik**tir.

Uyarlama çal??mas?nda, farkl? klinisyenlerin veya e?itimli gözlemcilerin ayn? çocu?u ba??ms?z olarak de?erlendirdi?inde benzer skorlar üretme yetene?i incelenmi? olmal?d?r. Yüksek gözlemciler aras? güvenirlik, ölçe?in subjektif yorumlamaya kar?? dirençli oldu?unu ve farkl? kullan?c?lar taraf?ndan tutarl? sonuçlar verdi?ini garanti eder. Ayr?ca, ölçe?in zaman içinde tutarl?l???n? göstermek amac?yla **test-tekrar test güvenirli?i** de incelenen di?er güvenirlik yöntemleri aras?nda olabilir.

Faktör Analizi

Ses-Göz-Motor (SEM) ölçe?i, genellikle üç temel davran??sal bile?eni (Ses, Göz, Motor) temel alan klinik bir gözlem arac? oldu?undan, özgün yap?s? gere?i üç faktörlü bir yap?ya sahiptir.

Psikometri çal??malar?nda, ölçe?in orijinal yap?s?n?n Türkçe örneklemde korunup

ARABPSYCHOLOGY.COM

korunmad???n? do?rulamak amac?yla **Do?rulay?c? Faktör Analizi** (DFA) uygulanmas? standart bir prosedürdür. Bu analiz, ölçe?in teorik olarak varsay?lan Ses, Göz ve Motor alt boyutlar?n?n, Türk çocuklar?n?n davran??sal tepkileri ba?lam?nda ampirik olarak da ayr??t???n? ve anlaml? oldu?unu kan?tlamay? amaçlar. Bu yap?sal uyum, ölçe?in kültürel adaptasyonunun ba?ar?s?n? teyit eder.

Araç

Test Türü: Davran??sal Gözlem ve Derecelendirme Ölçe?i (Uyarlama)

Format: Klinisyen veya e?itimli gözlemci taraf?ndan dental tedavi s?ras?nda veya öncesinde uygulanan davran??sal gözlemsel derecelendirme. Ölçek, genellikle 3 temel gözlem alan?na dayal? **ordinal** (s?ral?) bir puanlama sistemi kullan?r.

Mevcut Diller: Türkçe (Uyarlama versiyonu), Orijinal dili muhtemelen ?ngilizce.

Popülasyon Grubu: Çocuklar (Dental kayg? ve uyum düzeylerinin de?erlendirilmesi gereken hastalar).

Ya? Grubu: Okul öncesi ve okul ça?? çocuklar? (Referans çal??man?n ba?lam?nda 4-12 ya? grubu tipiktir).

Popülasyon Detaylar?: Ölçek, Türkiye'deki çocuk di? hekimli?i kliniklerine ba?vuran, dental tedaviye ihtiyac? olan ve davran??sal yönetim gereksinimi bulunan çocuklar üzerinde standardize edilmi?tir.

Test Metodolojisi: Gözlemci, çocu?un dental i?lem s?ras?ndaki veya öncesindeki tepkilerini belirlenen kriterlere göre kaydeder ve puanlar. Puanlar, tam uyumdan (dü?ük puan) ?iddetli dirence ve i?birli?i reddine (yüksek puan) kadar de?i?en bir spektrumda yer al?r.

Anahtar Kelimeler

Dental Anksiyete, Çocuk Di? Hekimli?i, Gözlemsel Ölçek, Davran?? Yönetimi, Frankl Ölçe?i, Psikometri, Uyarlama.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Belirtilmemi?tir.

Kurum E-posta Adresleri: Özlem Mart? Akgün (ozlemmartiakgun@gmail.com)

Yaz??ma Adresi: Sorumlu yazar Özlem Mart? Akgün olarak belirtilmi?tir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ses-Göz-Motor (SEM) ölçe?i, 2016 y?l?nda Türkiye'de Y?ld?r?m ve arkada?lar? taraf?ndan adapte edilmi?tir. Ölçe?in kullan?m? ve izinleri, orijinal geli?tiricisine ve uyarlama çal??mas?n? yürüten sorumlu yazara (Özlem Mart? Akgün) dan???lmal?d?r.

Ölçe?in orijinal PDF döküman?na a?a??daki ba?lant?dan ula??labilir: ses-goz-motor-sem-toad.pdf

Kaynaklar

Y?ld?r?m, C., Akgün, Ö. M., Polat, G. G., Ok, M. A., Altun, C., & Ba?ak, F. (2016). Assessment of dental fear in turkish children with the Frankl Behavior Rating Scale (FS) and the Sound-Eye-Motor (SEM) scale. *Gulhane Medical Journal, 58*(3), 272-276. doi: 10.5455/Gülhane. 180391.

Ara?t?rman?n ULAKB?M ba?lant?s?: uvt.ulakbim.gov.tr

Ses-Göz-Motor (SEM) Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

Orijinal kaynak içerikte Ses-Göz-Motor (SEM) Ölçe?i maddeleri veya derecelendirme kriterleri do?rudan sa?lanmam??t?r. SEM ölçe?i, gözlemlenen tepkilerin ?iddetine göre klinisyen taraf?ndan puanlanan davran??sal kategorilere (Ses, Göz, Motor) dayal? bir puanlama ?emas? kullan?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM